

Proeftuin Berkenweg

Een eigen plek voor mensen met onbegrepen gedrag

(versie 2.0)

Elburg | januari 2019

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	blz. 2
Inleiding.....	blz. 3-4
Aanpak.....	blz. 5
Zorg en veiligheid.....	blz. 6-7
Samenwerking.....	blz. 8
Financiën.....	blz. 9
Vervolgtraject.....	blz. 10

Inleiding

We komen op de Noord Veluwe en met name binnen de maatschappelijke zorg al jarenlang een (oplopend) aantal moeilijk oplosbare (woon/zorg) situaties tegen. In de memo *“De Maatschappelijke Opvang loopt tegen de (systeem)grenzen aan, de gemeente tegen haar verantwoordelijkheden”* deed Bert van Putten (centrumgemeente Harderwijk) al eerder een oproep om aandacht voor dit vraagstuk te vragen en met name voor het maken van keuzes.

Het gaat om een uiteenlopende groep mensen waarbij het (woon)gedrag als onbegrepen kan worden bestempeld. Daarbij het feit dat deze mensen veelal niet kunnen worden opgevangen/wonen in reguliere woningen in de wijk, omdat juist hier overlast is ontstaan door het onbegrepen gedrag.

Ook in reguliere instellingen voor maatschappelijke zorg, zoals de instellingen voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang, zijn deze mensen moeilijk blijvend te plaatsen. Ervaring leert dat een passend zorgaanbod nauwelijks haalbaar is en met elkaar zijn we op zoek naar antwoorden die wel gaan passen.

Oorzaken van het onbegrepen gedrag zijn onder andere:

- Psychische factoren waaronder veelal ernstige psychiatrische aandoeningen (EPA)
- Licht verstandelijke beperkingen
- Psychosociale problematiek
- Verslavingsproblematiek
- Meestal een combinatie van enkele van bovenstaande oorzaken

We komen deze personen in alle gemeenten op de Noord Veluwe tegen. Ze worden aangemeld door familie, mantelzorgers of door ketenpartners zoals zorgaanbieders, MEE, behandelinstellingen in de GGZ of door bemoeizorg.

Zoals gezegd zijn de personen met onbegrepen gedrag vaak moeilijk bemiddelbaar en niet of nauwelijks plaatsbaar. Daarbij komt, dat lang niet iedereen uit de bovengenoemde groep openstaat voor het accepteren van sociaal maatschappelijke zorgverlening en/of behandeling, maar wel behoefte heeft aan een stabiele woonplek. Als mensen in beeld komen op het moment dat men nog een woning heeft wordt men in veel gevallen uitgezet of staat dat moment aan te komen. De overeenkomst bij alle personen met onbegrepen gedrag is dat er sprake is van bijzonder gedrag dat ertoe leidt dat er blijvende overlast wordt ervaren in de wijk. Dit bijzondere gedrag matcht moeilijk met het gemiddelde gedrag van de bewoners van een woonwijk, waardoor plaatsing naar een (andere) zelfstandige woning in de wijk moeilijk wordt.

Als woonzorgmakelaar/transformatieversneller ben ik op zoek gegaan naar een geschikte plek om een proeftuin te realiseren voor mensen met onbegrepen gedrag. Een plek waarbij we een eigen basis (Maslow) voor iedere persoon organiseren. Door een eigen plek, voldoende ruimte om zichzelf te kunnen zijn en voldoende veiligheid en zorg denken we een nieuw, ander en passend antwoord te organiseren voor deze bijzondere groep mensen.

In 2018 bleek vastgoedondernemer Harry Frens bereid te zijn om zich te oriënteren op een kleinschalige locatie, prikkelarm en buiten de wijk gelegen en om die locatie dusdanig te transformeren dat de locatie geschikt kan zijn voor de opvang en het wonen van 8 personen met onbegrepen (woon)gedrag.

In de loop van dat jaar viel het oog op een kleinschalig park aan de Berkenweg in Doornspijk, gemeente Elburg. Deze locatie is gelegen aan de rand van de zandverstuiving op 3 km van de dorpskern van Doornspijk, waar de voorzieningen zijn gelegen. Kort na de zomer van 2018 werd de locatie aangekocht door Harry Frens en daarna zijn er diverse overleggen gevoerd met de gemeente Elburg over de inrichting van de locatie en de invulling die wij er met elkaar aan willen geven. De gemeente Elburg heeft aangegeven de problematiek van de genoemde personen te herkennen en daar binnen de eigen gemeente ook oplossingen voor te zoeken. Eind 2018 werd bekend dat de gemeente Elburg medewerking wil verlenen aan de herbestemming van het gebied waar het park aan de Berkenweg is gelegen. Een belangrijke keuze die Elburg hierbij moet maken betreft het bepalen of dit een lokale en/of een regionale antwoord is/mag zijn.

We kunnen de fasen die we ingaan opsplitsen in drie delen:

- Fase 1: de fase tot aan de indiening van een principeverzoek aan het college, voor wijziging van het bestemmingsplan van het gebied. Periode februari-april 2019. In deze fase is er in uitzonderingsgevallen een mogelijkheid om mensen te laten wonen in de reeds aanwezig woonunits op het park. Deze situatie wordt dan gedoogd voor zover er toestemming is verleend op individueel niveau van de bewoner.

- Fase 2: de fase waarin het college en de raad positief heeft gereageerd op het principeverzoek dat is ingediend. In die periode wordt de wijziging bestemmingsplan voorbereid en procedureel verwerkt. Periode april 2019-april 2020. Aan het begin van die periode wordt een omgevingsvergunning verleend voor 8 woonunits plus een dienstwoning(unit) op de locatie voor tijdelijke bewoning van de woonunits door mensen met onbegrepen gedrag.
- Fase 3: de fase waarin het bestemmingsplan is gewijzigd. Vanaf april 2020. Permanent wonen is toegestaan voor bijzondere doelgroepen, in dit geval mensen met onbegrepen gedrag.

Al vanaf fase 1 is het belangrijk dat we de veiligheid, het toezicht en de zorg goed hebben geregeld voor deze nieuwe locatie. Daarom is het belangrijk om samen met de investeerder, gemeente Elburg, de andere regiogemeenten op de Noord Veluwe en de zorgaanbieders een plan te maken waarin voor deze proeftuin een sluitende aanpak wordt gerealiseerd welke passend is voor de bewoners van de locatie en zorgt voor rust in de omgeving. Na de start van de proeftuin zullen we voortdurend kijken naar het optimaliseren en verbeteren van de zorg- en dienstverlening aan de bewoners en hun omgeving. Waar mogelijk zullen we kijken naar locaties in andere gemeenten op de Noord Veluwe waar een dergelijke proeftuin kan worden ontwikkeld.

Aanpak

De proeftuin omvat het bewoonbaar maken van een fysieke plek waar 8 personen met onbegrepen gedrag bij elkaar wonen, ieder in een eigen accommodatie en een eigen stukje grond rond de accommodatie. De accommodaties zijn voldoende afgescheiden van elkaar en hebben ieder hun eigen privacy. Visuele prikkels worden zoveel mogelijk voorkomen. Middels het aanbieden van normale werksoorten is het de bedoeling om invulling te geven de behoefte van mensen tot zingeving in hun dagelijks

bestaan. Zo zal er een voorziening zoals een werkschuur worden gemaakt waarin werksoorten kunnen worden ingericht zoals het onderhoud van de omgeving, het kloven van hout en het maken van houtpallets voor de kachels in de woonunits. Ook andere werksoorten kunnen naar wens van de bewoners worden vorm gegeven op het park. Te denken valt aan vormen van werk bij de eigen accommodatie (groentetuintje, knutselschuur, hobbyruimte, eigen ateliertje, dieren). Het wordt de uitdaging om te kijken of we de bewoners van de proeftuin kunnen verleiden en activeren. Methodes en innovatieve werkwijzen die afwijken van de reguliere methodes kunnen hiervoor worden ingezet. Het is juist de bedoeling om meer out-of-the-box te denken.

Verder moet worden nagedacht over het vervoer. De winkels zijn op fietsafstand te bereiken. Voor andere voorzieningen moet er gebruik worden gemaakt van het openbaar vervoer of van regiotaxi vervoer.

Het idee is om in de proeftuin vooral te focussen op het invullen van de belangrijkste basisbehoeftes van de mens, de onderste twee treden van de Pyramide van Maslow. De (lichamelijke) basisbehoeftes van mensen wordt ingevuld: (stabiele) woonruimte/woon omgeving, voldoende inkomen om te voorzien in de eerste levensbehoeftes, goede internet en tv-aansluiting, veiligheid, voldoende hygiëne en gezondheid.

Zorg en veiligheid

Zowel voor de bewoners van de proeftuin Berkenweg als voor omwonenden in het gebied moet er de rust, het welzijn en de veiligheid worden geborgd. Daarom moet er toezicht zijn op de woonsituatie van de 8 bewoners van de proeftuin. Daarnaast moet er opvolging zijn bijvoorbeeld door het inzetten van een interventie indien er wordt geconstateerd dat bewoners zich niet houden aan afspraken, de rust verstoren of zichzelf en/of anderen in onveilige situaties brengen. Daarnaast is er individueel maatwerk voor wat betreft huishoudelijke zorg, individuele begeleiding of verzorging. We willen dit als volgt organiseren:

- 1 beheerder en toezichthouder woon op het park in een eigen accommodatie (de dienstwoning). Hij houdt toezicht, beheert de locatie en is het aanspreekpunt voor bewoners in geval er calamiteiten, storingen of andere voorkomende vragen zijn. Indien de beheerder constateert dat er door het gedrag van bewoners onveilige, onrustige of wanordelijke situaties ontstaan, spreekt hij bewoners aan of schakelt hij op door het inschakelen van een professionele beveiliging die betrokken is bij de proeftuin. De beheerder houdt 24/7 toezicht of heeft vervanging indien hij afwezig is.
- Beveiligers ondersteunen de beheerder in het geval er calamiteiten zijn welke de beheerder niet alleen kan afhandelen. Daarnaast zullen er dagelijks rondes worden gereden op en om het terrein en in de omgeving.
- De inzet van maatschappelijke zorg is grotendeels geplande zorg. In crisissituaties kan via de gebruikelijke route worden opgeschaald naar de crisisdienst van GGZ Centraal. De reguliere zorg bestaat uit individuele begeleiding volgens een van tevoren opgesteld maatwerk plan. De zorgprofessionals leveren de benodigde zorg uitgaande van 3 tot 5 uur individuele begeleiding per bewoner per week. Deze zorg is voornamelijk gericht op de eerdergenoemde onderste 2 treden van de Pyramide van Maslow en niet primair op groei en ontwikkeling. Vandaar dat de individuele ureninzet beperkt blijft. De invulling van de belangrijkste levensbehoeftes uit de onderste 2 treden van de Pyramide kan in tweede instantie uiteraard wel leiden tot de behoefte om te ontwikkelen bij bewoners. Huishoudelijke hulp zal waarschijnlijk standaard nodig zijn om vervuiling te voorkomen. Waar nodig wordt de begeleiding aangevuld met behandeling bekostigd vanuit de ZVW of WLZ.

Overwogen en onderzocht moet worden in hoeverre cameratoezicht mogelijk is. Hiervoor zal contact worden gezocht met locaties voor Skaeve Huse in Nederland waar ook gewerkt wordt met cameratoezicht. Het is belangrijk om te weten aan welke voorwaarden moet worden voldaan om te werken met cameratoezicht.

De belangrijkste speerpunten in de realisatie van proeftuin Berkenweg:

- Woonruimte voor 8 personen met onbegrepen gedrag.
- Woonruimte op een locatie buiten de wijk op een prikkelarme plek in de natuur.
- Woonruimte bestaande uit eenvoudige en verplaatsbare accommodaties met eigen sanitair, keuken, woonkamer, slaapkamer, kleine bergruimte.
- Eigen perceel grond met afscheiding.
- We richten ons op het invullen van de basisbehoeften van deze mensen.
- 24-7 fysiek toezicht aanwezig via een sociaal communicatief vaardige beheerder.
- Opschalen door de beheerder, naar professionele beveiligers indien van toepassing.
- Geplande zorg en begeleiding die wordt geleverd: 3-5 uur per week
- Iedere bewoner heeft een taak op het terrein.
- Daarnaast prikkelen we mensen in en rond hun woonomgeving en verleiden we ze om hun leven zin te geven door het uitvoeren van werkzaamheden of het hebben van een hobby.

Samenwerking

Het idee is om een samenwerkingsverband te organiseren met de investeerder, een beveiligingsorganisatie, gemeenten, waaronder de gemeente Elburg en zorgpartijen op de Noord Veluwe. Er zal een gezamenlijke ambitie worden geformuleerd. De partijen verbinden zich aan elkaar door het opstellen van een convenant en stellen een plan van aanpak op voor het realiseren van de proeftuin Berkenweg. Daarin beschrijven ze het doel van de proeftuin Berkenweg, de visie en missie, de gezamenlijke ambitie, financiën, tijdspad, etc.

Het idee is dat de partijen die gaan samenwerken in deze proeftuin een bijdrage leveren aan de transformatie opdracht. Binnen de proeftuin kan worden geïnnoveerd en proberen we als ketenpartners met elkaar een aantal knelpunten rondom mensen met onbegrepen gedrag, duurzaam op te lossen. Een belangrijk onderdeel van de proeftuin zou de integrale samenwerking/aanpak kunnen worden. De problemen van de genoemde doelgroep worden in hun onderlinge samenhang gezien en aangepakt. Het gaat om het leggen van verbindingen tussen zorgprofessionals, beveiligingsprofessionals, gemeenten, etc. Daarbij doen we een beroep op elkaars kennis en ervaring.

Deze proeftuin is geen uitbreiding van het aantal regionale bedden voor maatschappelijke zorg, maar we proberen deze proeftuin binnen de marge van de begroting van maatschappelijke zorggelden te realiseren. Te denken valt bijvoorbeeld aan een model waarbij iedere instelling die meedoet aan deze proeftuin een bed vanuit de instelling realiseert binnen deze proeftuin. Maar er zijn ook andere modellen te bedenken. Daarnaast heeft ook zorgorganisatie 's Heeren Loo aangegeven aan te willen sluiten bij deze proeftuin en samen met de instellingen voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang te willen optrekken. Dat betekent dat er vanuit de financiën gehandicaptenzorg (zorgkantoor) ook geld beschikbaar komt om de proeftuin te realiseren.

De besparing in uren die wordt gerealiseerd in minder te hoeven zoeken naar maatwerkoplossingen voor woongelegenheid voor mensen met onbegrepen gedrag (bv. Gemeente, GGD, Woonzorgmakelaar, etc.) kan worden ingezet als opstartbudget en projectgeld voor de proeftuin. Dit kan o.a. worden ingezet ten behoeve van bijvoorbeeld zingeving voor de cliënt, het regelen van een werkvoorziening op het park of andere middelen die de maatschappelijke opbrengst van de proeftuin zowel voor de bewoner, zijn omgeving als voor de ketenpartners vergroten.

Financiën

Onderstaande een zeer compacte begroting op jaarbasis, uitgaande van 8 bewoners van de proeftuin. Hierbij is uitgegaan van een bezetting in de mix van bewoners met een beschermd wonen beschikking en bewoners met een beschikking voor maatschappelijke opvang, bewoners met een indicatie CIZ (GHZ). Bij de dagprijs is uitgegaan van financiering op basis van het Volledig Pakket Thuis waarbij de bewoner zelf zijn of haar huur betaald en eigen energiekosten, water, tv en internet.

Zeer beknopte begroting

2 bewoners context Maatschappelijke Opvang	€ 30.000,-
2 bewoners context BW GGZ 4 C x 365 dagen x € 150,-*	€ 109.500,-
2 bewoners context BW GGZ 5 C x 365 dagen x € 160,-*	€ 116.800,-
2 bewoners context GHZ VG 6 x 365 dagen x € 160,-*	€ 116.800,-
Bezuiniging inzet uren inzake complexe casuïstiek	€ 40.000,-
*Volledig Pakket Thuis, dagprijs incl. dagbesteding	

Totaal	€ 413.100,-
---------------	--------------------

Huuropbrengst

8 accommodaties x 12 maanden per jaar x € 450,- (ex. g/w/l)	€ 43.200,-
---	------------

Totale opbrengst	€ 456.300,-
-------------------------	--------------------

Af :

15% overhead	€ 69.795,-
1 toezichthouder 1 fte, incl. gratis wonen	€ 60.000,-
1,0 fte begeleiders (3-5 uur BI per persoon per week x 52 weken per jaar)	€ 68.000,-
Opvolging en	
0,25 fte coördinator pilot	€ 12.500,-
Overige kosten personeel	€ 10.000,-
Kosten 8 accommodaties incl. g/w/e/	€ 70.000,-
Kosten zingeving bijzondere mensen	€ 20.000,-
Overige kosten	€ 20.000,-

Totaal kosten	€ 330.295
----------------------	------------------

Vervolgtraject

We staan voor een nieuwe uitdaging. In de afgelopen jaren hebben we regelmatig bij elkaar gezeten om te praten over kleinschalige locaties voor mensen die in de reguliere zorg moeilijk plaatsbaar waren. Op dit moment is het zover dat we kunnen gaan concretiseren. De plek om een nieuwe proeftuin te starten is gevonden. In dit geval een proeftuin voor mensen met onbegrepen gedrag. Er is een investeerder bereid om samen met zorgpartijen te investeren in het ontwikkelen van een plek waar deze mensen kunnen wonen. Ook de gemeente wil meewerken aan deze ontwikkeling. Daarnaast is Centrumgemeente Harderwijk bereid om vanuit innovatiegelden een start van deze proeftuin mede mogelijk te maken. Het is tijd om de handen ineen te slaan en opnieuw een gemeenschappelijke ambitie te onderschrijven, namelijk het realiseren van bijzondere woonplekken waar mensen met onbegrepen gedrag de mogelijkheid krijgen om hun leven weer vorm te geven. Na het bijzondere succes van Proeftuin Eperweg kunnen we als ketenpartners in de regio Noord Veluwe opnieuw laten zien dat we in staat zijn om oplossingen te bedenken voor complexe uitdagingen. Laten we snel aan de slag gaan !

Elburg, februari 2019

Gerrit Huisman